

5.1. Yhteinen vastuu koulupäivästä/ Paikallinen tarkennus

Koululäsnäolon ja kouluun kiinnittymisen tukeminen sekä poissaolojen systemaattinen seuraaminen ja niihin puuttuminen

Perusopetuslain 26§ ja paikallisen perusopetuksen opetussuunnitelman luvun 5.1 mukaisesti koulun velvollisuus on ottaa huomioon kaikkien yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä sekä systemaattisesti seurata ja puuttua syntyviin poissaoloihin. Yhteisöllinen opiskeluhoito sekä kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluvat kaikille koulun aikuisille tehtävästä riippumatta yhteistyössä opiskeluhoillon henkilöstön kanssa. Läsnäoloa tuetaan lähtökohtaisesti ottamalla huomioon hyvinvoinnin sekä tunne – ja vuorovaikutustaitojen merkitys kaikissa arkisissa tilanteissa.

Koululäsnäolon tärkein tekijä on hyvinvointi sekä tietoisuus poissaolojen merkityksestä oppimiselle ja kouluun kiinnittymiselle. Hyvinvoinnin tukemisessa sekä tunne – ja vuorovaikutustaitojen opettamisessa hyödynnetään Rovaniemen kaupungin Hyvinvoinnin vuosikelloa. Tietoisuutta lisätään poissaolojen merkityksestä koulun henkilöstön, huoltajien ja oppilaiden osalta täydennyskoulutuksen sekä yhteisten vanhempainiltojen avulla. Poissaolojen systemaattiseen seuraamiseen, niihin puuttumiseen ja taustasyiden selvittämiseen käytetään Pelkosenniemen poissaoloihin puuttumisen mallia.

KODIN ROOLI

Oppilaan ja huoltajan velvollisuudet

Oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän vuotta, ja päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto) tai vastaavan ulkomaisen koulutuksen.

Oppivelvollisuutta tulee suorittaa lasten perusopetuksessa siihen asti, kunnes perusopetuksen oppimäärä on suoritettu, kuitenkin enintään lukuvuoden koulutyön päättymiseen asti sinä kalenterivuonna, jona oppilas täyttää 17 vuotta. Oppilaan tulee osallistua perusopetuslaissa säädettyyn opetukseen, johon hänet on otettu, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta.

Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Oppilaan on käyttäytyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna

muiden oppilaiden, koulu yhteisön tai opiskelu ympäristön turvallisuutta tai terveyttä.
(Perusopetus – OKM; Perusopetus – OPH)

Kun koulunkäynti ja poissaolot huolestuttavat, ole yhteydessä opettajaan

Voit ottaa yhteyttä lapsesi opettajien lisäksi mm. rehtoriin, koulun terveydenhoitajaan, koulupsykologiin tai koulukuraattoriin. Jos lapsella on toistuvasti fyysisiä oireita esim. vatsakipu, jotka eivät selity sairaudella, ole yhteydessä kouluun esim. terveydenhoitajaan. Aina on parempi tulla kouluun myöhässäkin, kuin jäädä kokonaan pois. Mitä kauemmin poissaolot jatkuvat sitä vaikeampaa kouluun palaaminen on.

- Älä kiittaa luvalliseksi sellaista poissaoloa, jonka syystä et ole varma, vaan ota asia puheeksi koulun kanssa.
- Pysy vanhempana tiukkana mutta ystävällisenä: vaadi lapselta koulunkäyntiä.
- Pidä kiinni arkirytmistä ja rutiineista, vaikka lapsi tai nuori ei menisikään kouluun: herätys aamulla, ruokailuajat, koulutehtävien ja läksyjen teko päivän aikana.
- Tunnista kotiin jäämistä edesauttavia palkintoja ja pyri vähentämään niitä. Saako lapsi tai nuori nukkua pidempään tai pelata? Saako hän vanhemman täyden huomion?
- Vahvista lapsen uskoa itseensä ja siihen, että hän pystyy kohtaamaan hankalia tunteita. Tunteiden välttely vain lisää pelkoa ja ahdistusta.

(#SKYKoulussa; Kodin tuki – Vantaan kaupunki (koulukaikille.fi))

KOULUN ROOLI JA VELVOLLISUUDET

Opetuksen järjestäjän tulee ennaltaehkäistä perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja sekä seurata ja puuttua niihin suunnitelmallisesti. Opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

(Perusopetuslaki 26§, 1.8.2023 lähtien)

Ennaltaehkäisevä toiminta

Poissaolojen ehkäiseminen ja koululäsnäolon tukeminen tarkoittaa koulu yhteisössä toteutettavaa kaikkiin oppilaisiin kohdentuvaa kouluun kiinnittymistä tukevaa toimintaa.

Ennaltaehkäisevän toiminnan tasolla huomio kiinnittyy erityisesti kouluhyvinvointiin. Kouluhyvinvointia voidaan tukea esimerkiksi opettamalla koulussa tunne- ja vuorovaikutustaitoja, tukemalla oppilaiden osallisuutta, sopimalla yhteisistä säännöistä ja toimintatavoista, vahvistamalla koulun aikuisten työhyvinvointia sekä kodin ja koulun välisellä toimivalla yhteistyöllä.

Luokanopettajan/-ohjaajan tehtävänä on seurata luokkansa poissaoloja ja selvitettävä luvattomien/selvittämättömien poissaolojen syyt. Yhden koulupäivän luvattomissa ja selvittämättömissä poissaoloissa otetaan yhteys (kuten esimerkiksi Wilma-merkintä tai/ja puhelu) huoltajiin heti kun mahdollista oppilaan ikätaso huomioiden. Jos huoltajiin ja/tai oppilaaseen ei saada päivän aikana yhteyttä, keskustellaan rehtorin kanssa jatkotoimenpiteistä.

Tarvittaessa luokanopettaja/- ohjaaja järjestää keskustelun oppilaan ja huoltajan kanssa. Tarvittaessa tarkoittaa esimerkiksi tilannetta, jossa kyse on selkeästä lintaamisesta tai oppilaasta, jolla on ollut jo aiemmin taipumusta sellaiseen. Keskustelussa arvioidaan koulunkäynnin ja/tai oppimisen tuen tarve. Keskustelu voidaan toteuttaa esimerkiksi puhelimitse, palaverissa, Wilma-viestiketjuna tai muulla etäyhteydellä.

Huoli herää

Kun poissaolot kasvavat ja huoli herää (**30 oppituntia**) eikä ennaltaehkäisy ole tuottanut toivottua tulosta, siirrytään kohdennettuihin toimiin. Kohdennetuilla poissaoloihin puuttumisen toimilla/toimenpiteillä tarkoitetaan tukitoimia tilanteessa, jossa yksittäisen oppilaan tai tietyn oppilasryhmän koulunkäynti herättää huolta. Poissaoloihin liittyvä huoli voi olla opettajan, koulun henkilöstön tai huoltajien havaintoja esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- Toistuvaa hankaluutta kouluun lähtemisessä
- Vaikeus palata kouluun loman tai sairauspoissaolojen jälkeen
- Lisääntynyt yhteydenpito kotiin koulupäivän aikana
- Myöhästelyiden lisääntyminen
- Yksittäiset toistuvat poissaolot

- Keskeytyneet koulupäivät
- Luvattomat poissaolot
- Toistuvat läksyunohdukset
- Muutokset arvosanoissa huonompaan suuntaan
- Vaikeudet siirtyä tunnilta toiselle
- Toistuva halu poistua oppitunnilta
- Vaikeudet kaverisuhteissa
- Yksinäisyys tai vetäytyminen
- Lisääntyneet psykosomaattiset oireet (vatsakipu, pääkipu)
- Muutokset käyttäytymisessä ja mielialassa

Tilanteesta riippuen kohdennetut toimet voivat olla yksilökohtaisia tai yhteisöllisiä. Kohdennettujen toimien ottaminen käyttöön edellyttää sitä, että huoli oppilaan kouluun kiinnittymisestä ja hyvinvoinnista tai poissaoloista on herännyt. Jos oppilaan epäsäännölliset (tai myös systemaattisesti tiettyinä päivinä tai oppitunteina syntyvät poissaolot) aiheuttavat huolta, on luokanopettaja/-ohjaaja yhteydessä oppilaan kotiin ja selvittää poissaolojen syitä. Tarvittaessa sovitaan oppimisen tuen järjestämisestä ja/tai oppilas ohjataan opiskeluhuollon piiriin. Tukitoimia voivat olla esimerkiksi opiskeluhuollon ammattilaisen tuki, koulun omat aikuisjohtoiset ryhmät tai erilaiset pedagogiset järjestelyt sekä tukitoimet.

Poissaolot kasvavat

Tasolla poissaolot kasvavat (**50 oppituntia**) siirrytään intensiivisiin toimiin. Toimenpiteet ovat intensiivisiä yksilökohtaisia poissaoloihin puuttumisen keinoja, joita otetaan tarvittaessa käyttöön aikaisemmin käytettyjen kohdennettujen toimien rinnalle tai sijaan. Näitä tukitoimia käytetään yksittäisen oppilaan ongelmallisissa ja huolta herättävissä poissaoloissa, joihin kohdennetut toimet eivät ole tuoneet riittävästi apua. 50 poissaolotunnin täytyttyä luokanopettaja/-ohjaaja on yhteydessä kotiin oppilaan poissaoloista ja sopii jatkotoimenpiteistä ja poissaolojen seurannasta. Yläkoulussa oppilaan koulunkäynnin tilanteesta tiedotetaan myös opinto-ohjaajaa. Tällä tasolla

toiminnassa voi mukana olla myös koulun ulkopuolisia tahoja tukemassa oppilaan koulussa käymisen haasteita.

Poissaolot jatkuvat

75 poissaolotunnin kohdalla siirrytään vahvaan tukeen, jossa toimintatavat ovat usein monialaisia ja voivat ulottua yksittäisen oppilaan lisäksi myös oppilaan perheeseen sekä kouluyhteisöön. Vahvaan tukeen kuuluvat myös erilaiset strukturoidut interventiot poissaoloihin puuttumiseksi. Huolestuttavista oppilaan poissaoloista tiedotetaan myös rehtoria tai muuta koulun ennalta sovittua opiskeluhuollosta vastaavaa henkilöä. Luokanopettaja/-ohjaaja konsultoi ensisijaisesti kuraattoria/erityis(luokan)opettajaa/opinto-ohjaajaa riippuen koulun opiskeluhuollollisesta henkilöstöresurssista ja koulun rakenteesta kartoittaakseen moniammatillisen tuen tarpeen tulevaa keskustelua varten. Konsultaation tavoitteena on saada kattava kuva oppilaan koulunkäynnin tilanteesta. Luokanopettaja/-ohjaaja järjestää yhteisen keskustelun huoltajan ja oppilaan kanssa, jossa sovitaan jatkotoimenpiteistä ja poissaolojen seurannasta.

Oppilaan poissaolojen seuranta jatkuu myös 75 poissaolotunnin jälkeen. Jatkossa seurataan **100, 150 ja 200** poissaolotunnin täyttymistä. Näiden poissaolomäärien kohdalla tarkastellaan aikaisemmillä tasoilla käytössä olleita tukitoimia ja sovitaan toimenpiteistä. Mikäli kodin ja koulun moniammatillisesta yhteistyöstä huolimatta oppilaan poissaolot jatkuvat tai koti laiminlyö toistuvasti tuen tarjoamista tai on haluton yhteistyöhön oppilaan läsnäolon tukemiseksi, on koulu velvollinen tekemään lastensuojeluilmoituksen lastensuojelulain mukaisesti. Jos lastensuojeluilmoituksen tekeminen mietityttää, voi opettaja konsultoida koulun kuraattoria tai puhelimitse hyvinvointialueensa Perhesosiaalityön yksikköä